

# टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

बी. ए. – (विशारद) सामाजिकशास्त्रे

परीक्षा : डिसेंबर – २०२२

सत्र – ३

विषय:- भारतीय समाज (भाग-१) (SC – 303)

दिनांक : २७/१२/२०२२

गुण : ६०

वेळ : स. १०.०० ते दु. १२.३०

- सूचना :**
१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
  २. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
  ३. उत्तरपत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नक्रमांक लिहिणे आवश्यक आहे.

- प्र.१. पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) (४०)**
- १.१ ब्रिटीशपूर्व काळातील भारतीय समाजाची सामाजिक व्यवस्था स्पष्ट करा.
  - १.२ ब्रिटीशकालीन भारतीय समाजात कोणते सामाजिक बदल घडून आले ?
  - १.३ भारतातील कुटुंबनियोजनाच्या कार्यक्रमातील तरतुदी कोणत्या? त्या कार्यक्रमाचे मुल्यमापन करा.
  - १.४ कुटुंबसंस्थेतील परिवर्तनास कारणीभूत ठरणाऱ्या घटकांची चर्चा करून आधुनिक भारतीय कुटुंबाचे स्वरूप सांगा.
  - १.५ भारतीय समाजातील विवाहसंस्थेचे बदलते स्वरूप सांगा.
  - १.६ भारतातील पारंपारिक जातीव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये विशद करा.
- प्र.२. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)**
- २.१ मध्ययुगीन भारतीय समाजावर टिपण तयार करा.
  - २.२ लोकसंख्या वाढीची कारणे द्या.
  - २.३ लोकसंख्या आणि सामाजिक शास्त्रे
  - २.४ स्वातंत्र्योत्तर भारतातील धार्मिक जीवन यावर माहिती मांडा.
- प्र.३. टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)**
- ३.१ ब्रिटीशपूर्व भारतातील राजकीय परिस्थिती
  - ३.२ लोकसंख्याविषयक माहिती मिळविण्याचे मार्ग
  - ३.३ वैदिक धर्म
  - ३.४ बौद्ध व जैन धर्म

## Translation in English

**Sub: Indian Society (Part-1) (SC-303)**

**Date: 27/12/2022**

**Marks : 60**

**Time :10.00 am To 12.30 pm**

**Instructions:**

- 1) All Questions are Compulsory
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) In the case of any doubt the Marathi version shall be held to be authentic and final.
- 4) While writing answers the respective question numbers must be mentioned in the Answer Book.

**Q.1. Answer the following questions in detail. (Any Four) (40)**

- 1.1 Elaborate the social system in Indian society during pre-British times.
- 1.2 During British period which were the social changes that took place.
- 1.3 Explain in brief the provisions in the family planning programme in India and evaluate the same.
- 1.4 Bring out the factors for the changes in the family and explain the nature of the modern Indian family.
- 1.5 Describe the nature of changes that have taken place in the institution of marriage in India.
- 1.6 State in detail the characteristics of traditional caste system in India.

**Q.2. Answer the following questions in brief. (Any Two) (10)**

- 2.1 Write a note on Indian society of medieval period.
- 2.2 Give the causes of population growth.
- 2.3 Population and social sciences
- 2.4 Explain the religious life in post independent India.

**Q.3. Write short notes. (Any Two) (10)**

- 3.1 Pre-British times political situation in Indian society
- 3.2 Sources of information in respect of population
- 3.3 Vedic religion
- 3.4 Buddhism and Jainism